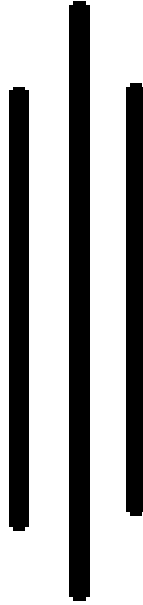

तादी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
खरानीटार, नुवाकोट

सातौँ गाउँसभामा अध्यक्षज्यूबाट
आ.व २०७७/०७८ को लागि
प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम

सम्मानित सभाका सदस्य ज्यूहरु,

सर्वप्रथम म नेपालमा भएका प्रजातान्त्रिक तथा लोकतान्त्रिक आन्दोलनहरुमा शाहदत् प्राप्त गर्नु हुने ज्ञात अज्ञात शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु । साथै हाल विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोभिड १९ को महामारीबाट नेपाल लगायत विश्वले चाँडै मुक्ति पाओस भन्ने कामना पनि गर्दछु ।

यस सातौँ गाउँसभामा गाउँपालिकाको तर्फबाट गाउँपालिकाको समष्टिगत विकासको लागि आ.व २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न यस गरिमामय सभामा यहांहरु सामु उपस्थित भएको छु । गाउँपालिकाको दीर्घकालीन योजनाले लक्षित गरेको दिगो विकासको मार्ग दर्शनको रुपमा लिइएको यो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई ज्यादै खुशी लागेको छ । यो नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन मार्फत हामीले देखेको आत्मनिर्भर, समुन्नत र समृद्ध तादीको सपना साकार हुनेछ भन्ने कुरामा म पूर्ण विश्वस्त छु । नेपालको बर्तमान संविधानले स्थानीय तहलाई स्थानीय सरकारको रुपमा अधिकार प्रदान गरेको परिप्रेक्षमा हामीले यस क्षेत्रका जनतालाई नजिकको सरकारको अनुभूति दिलाउनु तपाईं हामी सबैको जिम्मेवारी र दायित्व रहेको म अवगत गराउन चाहन्छु ।

तादी गाउँपालिकामा विकासका प्रशस्त संभावनाहरु रहेका छन । यहांको भौगोलिक तथा सांस्कृतिक विविधता, कला र संस्कृतिको सुसम्पन्नता संगै प्राकृतिक श्रोत साधनको प्रचुरता जस्ता विशिष्टताहरुको सुब्यवस्थित र योजनाबद्ध उपयोगद्वारा तादीबासीहरुको जीवनमा देखिने गरी सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले महत्वपूर्ण योगदान गर्ने छ भन्ने मैले आशा लिएको छु ।

प्रशस्त सम्भावनाका बावजुद पनि हामीले भौतिक पुर्वाधार, कृषि, पर्यटन जस्ता क्षेत्रको अपेक्षित विकास गर्न नसकेको यथार्थ हामी सामु छ । गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच र लक्ष्यका साथ हामीले आवधिक विकास योजना तर्जुमा गरिसकेका छौं । यसको कार्यान्वयनबाट हामीले राखेका लक्ष्यहरु पूरा हुनेछन् भन्ने विश्वास लिएको छु । विशेष गरी गाउँपालिकाको भौगोलिक रुपमा विकट क्षेत्र र पिछडिएको समुदायमा बिद्यमान गरिवी न्युनिकरण गर्ने, बेरोजगारी घटाउने, स्वास्थ्य सुबिधाको विस्तार र गुणस्तरीय शिक्षामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने जस्ता पक्षमा हाम्रो स्रोत साधनहरुलाई परिचालन गर्न आवश्यक देखिन्छ । विकासको मुख्य संभावनाको रुपमा रहेको प्राकृतिक श्रोत साधन, सांस्कृतिक विविधता, पर्यटकीय संभाव्यता कृषि तथा पशुपालन ब्यवसाय लगायत आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्याको उपयोग नै तादी गाउँपालिकाको विकासको ढोका खोल्ने माध्यम रहेका छन ।

सीमित साधन श्रोतबाट जनताका असिमित आवश्यकता सम्बोधन गर्नुपर्ने, विगत ३ महिनादेखि कोभिड १९ को महामारीको कारण राज्यले जारी गरेको बन्दा बन्दीका कारणले आन्तरिक स्रोत अपेक्षित रुपमा संकलन हुन सकेको छैन । यसैगरी विश्वव्यापी चुनीतीको रुपमा रहेको कोभिड १९ को महामारीबाट हामी पनि अछुतो रहन सकेनौं । यसको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि शुरु देखिनै स्थानीय सरकारको भूमिका निभाउने क्रममा हाम्रो उल्लेख्य भूमिका रह्यो र आगामी दिनमा यसलाई निरन्तरता दिँदै अगाडी बढनु पर्ने बाध्यता हाम्रो सामु छ । यसले गर्दा आगामी वर्षमा पनि बजेटको ठूलो हिस्सा यसको व्यवस्थापनमा लाग्ने यथार्थ हामी सबैले बुझेका छौं । यसकारण आगामी

आ.व. मा हामीले अपेक्षा गरेजति विकास निर्माणका कार्यका लागि बजेट विनियोजन गर्न हामी असमर्थ छौं । केन्द्रबाट आवश्यक जनशक्ति पदपूर्तिको काम हालसम्म पनि भै रहेको तथा पर्याप्त कार्यकक्षको अभावका बावजूद पनि विगतमा नजिकबाट जनताहरुलाई सेवा प्रदान गर्ने कुरामा सकभर कुनै कमी कमजोरी हुन नदिइएको जानकारी यहाँहरु समक्ष राख्न चाहन्छु ।

सम्मानित सभाका सदस्य ज्यूहरु :-

अव म आगामी आ.व २०७७/०७८ को लागि गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका क्षेत्रगत नीतिहरु,

(क) आर्थिक विकास सम्वन्धी नीतिहरु :-

(क१) कृषि तथा पशुपंक्षी विकास

- निर्वाहमूखी कृषि प्रणालीलाई व्यवसायीकरण गर्नका लागि उन्नत विउ विजन, मलखादको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।
- कृषियोग्य जमिनको खण्डिकरणलाई निरुत्साहित गर्न सहकारीमा आधारित खेती प्रणालीलाई प्रश्रय दिइनेछ साथै बाँभो जमीन राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्ने नीति समेत अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेको खेतीयोग्य जमिनको तथ्याडकलाई अध्यावधिक गर्दै सामुहिक खेती प्रणालीलाई प्रवर्द्धन गरी कृषि उत्पादन बृद्धि गर्ने कृषकहरुलाई पुरस्कृत गरिने नीति लिइनेछ ।
- सबै प्रकारका कृषिजन्य व्यापार ब्यवासयमा उपभोक्ता हित संरक्षणको नीति लागु गरिनेछ ।
- हानिकारक विषादी प्रयोग गरी उत्पादन भएका तरकारी तथा अन्य उत्पादित खाद्यान्नको विक्रि वितरणमा रोक लगाईने छ ।
- कृषिजन्य विषादी नियन्त्रणका लागि अभियानमुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै प्रडगारिक खेती प्रणालीलाई बढवा दिई अर्गानिक गाउँ टोल घोषणामा जोड दिइनेछ साथै जैविक विषादी एवं प्रांगारिक मलको प्रयोग गरी उत्पादन हुने तरकारीको वजारको खोजी गरी विक्रि वितरणमा सहलियत प्रदान गरिने छ ।
- खाद्यान्न तथा तरकारी उत्पादन बृद्धि गर्न खेतीयोग्य क्षेत्रमा सिंचाई सुविधा विस्तार गर्दै जाने नीति लिइने छ साथै संचालित सिंचाई कुलोहरुको मर्मतका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

- कृषकहरुलाई आधुनिक नगदेवाली तथा फूलखेती खेती तर्फ प्रोत्साहन गर्न स्थानीयस्तरमै कृषि उपज बजार केन्द्रको स्थापनामा जोड दिइनेछ । यसकै प्रवर्द्धनका लागि वडा नं. ३ स्थित खरानीटार बजारमा शीत भण्डारण स्थलको निर्माण कार्य शुरु हुने प्रक्रियामा रहेको छ ।
- कृषि तथा पशु पालन सम्बन्धी प्राविधिक परामर्श उपलब्ध गराउन दक्ष प्राविधिकबाट सेवा प्रदान गरी दुध, अण्डा, माछा, मासुमा गाउँवासीलाई आत्मनिर्भर बनाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- स्थानीय कृषकलाई स्थानीय तहमै बिउ उत्पादन गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न कृषकहरुलाई अनुदान प्रदान गर्नुको साथै उन्नत विउ विजन वितरण गरिनेछ । स्थानीय रैथाने विउको प्रयोग गरी खेति गर्ने कृषकका लागि विउ खरिदका लागि अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सबै वडाका युवा, लक्षित वर्ग र कृषकहरुको सहभागितामा कृषि उद्यम सिर्जना र विकास सम्बन्धी तालिम संचालन गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रको विकासलाई उच्च प्राथमिकता दिई कृषि व्यवसायको आधुनिककरण, यन्त्रिककरण र बजारीकरणमा जोड दिईने छ । कृषकहरुलाई मागको आधारमा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरी कृषि औजार तथा यन्त्रहरु उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँवासीहरुमा ब्यापक स्वरोजगारीको सृजना गर्न एक गाउँ एक उत्पादन सहितको पकेट क्षेत्रको नीति सहित विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै पकेट क्षेत्र विकास मार्फत व्यवसायिक उत्पादन गर्न कृषक, कृषक समूह वा सहकारी र निजी क्षेत्र परिचालन गरिनेछ ।
- पशु स्वास्थ्य चिकित्सकलाई किसानको पहुँचसम्म पुऱ्याइ पशुधनको क्षति न्यूनिकरणका लागि रोग नियन्त्रण गर्न खोप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्वस्थ मासुको विक्री वितरणलाई प्रभावकारी बनाउन अनुगमनको व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै आधुनिक बधशाला निर्माण गरिने तर्फ सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- गाई, भैसी, बाखा, बंगुरको कृत्रिम गर्भधानद्वारा नश्ल सुधार गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- पशुपन्छीको लागि प्राथमिक उपचारको लागि औषधी वितरण तथा प्रयोगशालाको व्यवस्था मिलाउने नीति लिइनेछ ।
- कृषि तथा पशु उत्पादनबाट कृषकहरु लाभान्वित गराउनको लागि स्थानीय हाट बजारको व्यवस्थापन तथा बजारीकरणलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- रेविज रोग नियन्त्रण गर्न छाडा भुस्याहा कुकुरहरुलाई खोप लगाउन स्थानीय टोल विकास संस्था, क्लव तथा सामुदायीक संघ संस्थासँग सहकार्य गरिने छ । साथै छाडा भुस्याहा कुकुरहरुको दक्ष प्राविधिकबाट वन्ध्याकरण गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

(क२) उद्योग तथा वाणिज्य

- गाउँपालिकाक्षेत्रमा रोजगारी प्रवर्द्धन गर्नका लागि घरेलु तथा साना उद्योग स्थापना गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । तर, शैक्षिक संस्था, मठ मन्दिर र स्वास्थ्य संस्था भएको स्थानको ५०० मिटरसम्म उद्योग स्थापना गर्न दिइने छैन ।
- गाउँपालिकाले स्थानीय स्तरमा सञ्चालन भईरहेका र हुने क्रममा रहेको व्यवसायहरूको दर्ता, नविकरण, कार्यलाई प्रभावकारी बनाउँदै दर्ता भएका व्यवसायलाई अनुगमन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरका व्यवसायबाट उत्पादित वस्तुहरू उपभोक्ताको हकहित अनुसार भए नभएको रेखदेख, अनुगमन तथा नियमन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र लगानी सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ । यसमा सार्वजनिक निजी साभेदारी नीति बमोजिम निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा गर्न सकिने दीर्घकालीन योजनाहरूको अध्ययन समेत गरिनेछ ।
- उद्यमीहरूको क्षमता विकास एवं उनीहरूको बैंकसँगको पहुँचका लागि आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ, यसका लागि विकास साभेदारहरूसँग भएको सहकार्यलाई निरन्तरता दिँदै स्थानीय स्तरमा स्थापना भएका व्यवसाय तथा व्यवसायीहरूको पार्श्वचित्र तयारीको काम समेत सम्पन्न गरिनेछ ।
- पर्यावरण तथा वातावरण प्रदूषण नगर्ने उद्योगलाई प्रोत्साहित गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएको वस्तुहरूको वर्गिकरण गरी त्यसको प्रवर्द्धन एवम व्यवसायिक उत्पादनमा प्रोत्साहन गर्न आवश्यक कार्यहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी औद्योगिक विकासको लागि आवश्यक सडक र अन्य पूर्वाधारको विकास र विस्तार गरिनेछ ।
- स्थानीय तहमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कोभिड १९ का कारण थलिएको व्यवसायको विकासको लागि संघ तथा प्रदेश सरकारले तोके बमोजिम सहूलियत कर्जा प्रवाह भएको नभएको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

(क३) संस्कृति तथा पर्यटन प्रवर्द्धन

- गाउँपालिकालाई कृषि तथा पर्या पर्यटनको गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- विविधता बीचको एकता कायम गर्दै विविध सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन गरिने छ ।
- विभिन्न जात जातिहरूको भेषभुषा र संस्कृतिको संरक्षण गर्न आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

- गाउँपालिका भित्र भएका ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक, पर्यटकीय सम्पदा, मठ मन्दिर, गुम्बा, पाटी, पौवा, सत्तल, कुवा, पधेरो, ढुङ्गेधारा, अन्तिम दाह संस्कार गर्ने घाट जस्ता सम्पदाहरूको पुर्ननिर्माण तथा संरक्षण गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा सांस्कृतिक महोत्सव आयोजना गर्न पहल गरिनेछ ।
- पर्यटकीय स्थल र सम्पदाको संरक्षण, सम्बर्धन गरी पर्यटकीय सेवा सुविधाको विकास र विस्तार गरिनेछ ।
- निजी क्षेत्र र समुदायसँग साभेदारीमा पर्यटन विकास कार्यहरू संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका पर्यटकिय संभावनाका क्षेत्रहरूमा पर्यटकिय पुर्वाधारहरू निर्माण गरी आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटक भित्र्याउने प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । यसको पहिलो चरणमा वडा नं. ४ मा अवस्थित बाघमारालाई पर्यटकीय स्थलका रूपमा विकास गरिनेछ ।
- स्थानीय संस्कृति एवं रितीरिवाजको प्रवर्द्धन सहित होम स्टे कार्यक्रम संचालन गरिने छ । संभावित समुदायहरूमा होमस्टे संचालनमा सघाऊ पुऱ्याउने उद्देश्यले विभिन्न विकास साभेदारहरूसँगको सहयोगमा समुदायका व्यक्तिहरूलाई होमस्टे सञ्चालन सम्बन्धी तालिम दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गर्न पहल गरिनेछ ।

(क४) सहकारी, बैक तथा वित्तीय सेवा

- सहकारी संस्थाहरूको दर्ता तथा नविकरणका लागि आवश्यक कानून बनाई लागू गरिनेछ । साथै यस क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनका लागि सहकारीहरूको व्यवसायीकरणमा जोड दिईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारी तथा वित्तीय क्षेत्रहरूसँग सहकार्य गरी उत्पादनमूलक कार्यक्रममा लगानीमैत्री वातावरण सिर्जना गरिनेछ, साथै सहकारीहरूबीच एक आपसमा गाभ्ने प्रक्रियालाई सहजीकरण गरिने छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन भएका सबै विषयगत सहकारी संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरी लक्षित वर्गका लागि सीप विकास तथा उद्यमशीलता विकास सम्बन्धी तालिमहरू संचालन गरी गरिवी र बेरोजगारी हटाउने कार्यको आरम्भ गरिनेछ ।
- सहकारीहरूको कुल बचतको निश्चित प्रतिशत रकम कृषिजन्य कार्यमा लगानी गर्न सहकारीहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संचालित वित्तीय संस्थाहरूलाई विपन्न र पिछडिएको समुदायमा परिचालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ, साथै बैकिङ लगानी कृषि क्षेत्रमा बृद्धि गर्न पैरवी गरिने छ ।

- गाउँपालिका क्षेत्रमा संचालित बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई गाउँपालिकामा दर्ता हुन र नयाँ वित्तीय संस्था खोल्नुपूर्व अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकाको स्वीकृति लिनु पर्ने नीति कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- कुनै एक स्थान विशेषमा मात्र केन्द्रीत बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई गाउँपालिकाका अन्य क्षेत्रमा पनि विस्तार गर्न सहयोग र प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका वित्तीय संस्थाहरूको अनुगमन तथा नियमन गरी विषयगत कार्यप्रति उत्तरदायी बनाइनेछ ।
- विगतमा गरिवी निवारण कोषद्वारा सामुदायिक संस्थाहरूलाई उपलब्ध गराएको पूँजी रकम र समूहहरूले बचत गरेको रकमको लगत अद्यावधिक गर्दै संस्थाहरूले परिचालन गरेको घुम्ती कोषलाई विऊ पूँजीको रूपमा प्रयोग गरी यी संस्थाहरूलाई सहकारी प्रणालीमा रूपान्तरण गर्दै आर्थिक गतिविधि सञ्चालन गरिनेछ ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्था र लाभग्राहीबीचको अन्तरक्रिया कार्यक्रमको समन्वय गरिनेछ ।

(क५) श्रम तथा रोजगारी

- गरिब, असहाय तथा विपन्न परिवार, दैनिक कमाइ गरी जीविकोपार्जन गर्ने व्यक्ति तथा बन्दाबन्दी र कोभिड १९ ले निम्त्याएका अन्य कारणले रोजगारी गुमाएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी संचालन गरिएको श्रममा आधारित रोजगारी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका व्यक्तिहरूको सीपलाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले स्थानीयस्तरमा उक्त सीपको सदुपयोग गर्दै निजहरूले पशुपालन, कुखुरा पालन, बँगुर पालन र तरकारी खेती जस्ता व्यवसाय संचालन गर्न चाहेमा आवश्यक प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
- रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका श्रमिकहरूको सीप र क्षमताको उपयोग गर्न रोजगारदाता र रोजगारीको खोजीमा रहेकाहरूका बीच सम्पर्क स्थापित गरी रोजगारी प्राप्तिमा जोड दिइनेछ ।
- यसै आर्थिक वर्ष भित्र बेरोजगारहरूको लगत संकलनलाई तिव्रता दिई बेरोजगार परिचय पत्र उपलब्ध गराइने छ । सबै प्रकारको सेवा लिँदा दिँदा परिचयपत्रको प्रयोग अनिवार्य गरिने छ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत विगत देखिनै संचालन भै रहेको सूचिकृत बरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्यूनतम रोजगारी उपलब्ध गराउँदै लगिनेछ ।

(क६) बाह्य क्षेत्र

- अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, नियोग तथा स्वदेशी लगानीकर्ताले गाउँ क्षेत्रमा विशेष लगानी तथा विकास आयोजना सञ्चालन गर्न चाहेमा त्यस्ता संस्थालाई स्वागत गर्दै लगानीमैत्री वातावरण सृजना गरिनेछ ।
- उपरोक्त संस्थाहरूलाई कोभिड १९ को रोकथाम तथा नियन्त्रण एवं यसका कारण श्रृजित भएका बेरोजगारीलाई सम्बोधन गर्ने खालका क्षेत्रमा काम गर्न विशेष अनुरोध गरिनेछ ।

(ख) सामाजिक विकास :-

(ख१) शिक्षा

- गाउँपालिकाक्षेत्र भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूलाई अभिभावक र विद्यार्थीको आकर्षणको केन्द्रको रूपमा विकास गर्न, शिक्षाको गुणस्तर सुधारका लागि अंग्रेजी माध्यमबाट शिक्षा दिने साथै विद्यालयलाई सूचना तथा प्रविधिमैत्री बनाइने नीति लिइनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि र विद्यालयको भौतिक तथा शैक्षिक विकासद्वारा गुणस्तरीय शिक्षाका लागि अत्यावश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरी सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक अवस्थामा गुणात्मक सुधार ल्याइनेछ ।
- विद्यालय बन्द रहेको अवस्थामा नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड बमोजिम बैकल्पिक माध्यमबाट पठन पाठन सुचारु गर्न आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ ।
- सामाजिक दुरी कायम गरी विद्यालय सञ्चालन गर्न नेपाल सरकारबाट निर्णय भएको अवस्थामा स्वास्थ्य सम्बन्धी मापदण्ड पालन गरी पठन पाठनलाई नियमित गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वाधार निर्माण, खानेपानी, शौचालय तथा सरसफाइको प्रबन्ध गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- भौतिक रूपमा प्राविधिक शिक्षा संचालन गर्न सक्षम विद्यालयहरूमा प्राविधिक शिक्षा संचालनका लागि प्रवर्द्धन गर्दै अनुमति प्रदानको लागि कार्य गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र संचालनमा रहेका संस्थागत तथा सामुदायिक विद्यालयहरूको वर्गिकरण गरी मापदण्ड नपुगेका र उत्तीर्ण प्रतिशत कम भएका विद्यालयहरूलाई विशेष नियमन गरी गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरूलाई आफ्नो पेशाप्रति जिम्मेवार बनाउन उचित पुरस्कार दिने व्यवस्थाको थालनी गरिनेछ । साथै विद्यार्थीको शैक्षिक उपलब्धीका आधारमा उत्कृष्ट विद्यालयलाई पुरस्कृत गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत उत्पीडित, असहाय, सिमान्तकृत, आर्थिक अवस्था कमजोर भएका अल्पसंख्यक तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई दिइने छात्रवृत्तिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- प्रत्येक वडामा बालक्लव गठन एवं तिनीहरूको क्षमता विकास गरी बालअधिकारका क्षेत्रमा रचनात्मक क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न उत्प्रेरित गरिने छ ।
- संविधानले शिक्षालाई मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरिसकेकाले सबै बासिन्दालाई शिक्षाको पहुँच अभिवृद्धि गर्नाका लागि भर्ना अभियानलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- स्थानीय तहमा प्रत्यायोजित भई आएको माध्यमिक तह सम्मको शैक्षिक संस्थाको अनुमति तथा नियमन कार्यलाई व्यवस्थित बनाई समयसापेक्ष प्रतिस्पर्धी गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने वातावरण श्रृजना गरिनेछ ।

- विद्यालय नियमनलाई सहयोग पुर्याउने उद्देश्यले बाँकी सामुदायिक विद्यालयहरूमा चालु आर्थिक वर्षमा नै विद्युतीय हाजिरीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयका विषयमा खुल्ला सार्वजनिक सुनुवाई गरि समाज र पेशाप्रति उत्तरदायि बनाइनेछ ।
- विद्यालयहरूमा आधारभूत तहसम्म मातृभाषामा शिक्षा प्रदान गर्न क्रमागत रूपमा आवश्यक व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।
- कक्षा १ देखि ८ सम्मका सामुदायिक विद्यालयहरूका लागि स्थानीय पाठ्यक्रम बनाउने कार्यको पहल गरिनेछ साथै १ देखि ३ सम्मको स्वीकृत पाठ्यक्रम प्रबोधिकरणको लागि पहल गरिनेछ ।
- शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि कुनै एक विद्यालयमा भएका असल अभ्यासहरूको अर्को विद्यालयसँग अनुभव आदान प्रदान गराइनेछ ।
- विद्यालय परिसरलाई सफा राख्न, सबै सामुदायिक विद्यालयमा फुलवारी बनाउन तथा वृक्षारोपण गरी सौंदर्यीकरण गर्न प्रोत्साहित गरिने छ ।
- विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूको सहकार्य र साभेदारीमा यस गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्ने लक्ष्यका साथ सो सम्बन्धी क्रियाकलापहरू अघि बढाइनेछ ।

(ख२) जनस्वास्थ्य

- स्वास्थ्य सेवालार्ई आधारभुत अधिकारको रूपमा स्थापीत गर्दै गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको पहुँच कायम गरिने छ । साथै उपचारको क्रममा गाउँपालिका भित्रका अशक्त, बिरामी, वेवारिसे, असह्य, गर्भवती महिला तथा बालबालिकाहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- विश्वव्यापी महामारीको रूपमा रहेको कोभिड १९ रोगको रोकथाम तथा उपचारमा विशेष ध्यान दिइनेछ । जसका लागि चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन, स्वास्थ्य सहायता कक्ष संचालनको निरन्तरता, सम्भावित जोखिम वा लक्षण देखिएका व्यक्तिहरूको आरडिटी र पिसिआर परीक्षण, क्वारेन्टाइन तथा आइसोलेसन व्यवस्थापन जस्ता कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कोभिड १९ को रोकथाम तथा उपचारका लागि आवश्यक पर्ने तथा भविष्यमा यस्ता महामारी आइलागेमा सहज रूपमा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले विकास साभेदारहरूसँगको सहकार्यमा चेतनामूलक कार्यक्रम, स्वास्थ्य चौकीहरू र क्वारेन्टाइन स्थलहरूमा खानेपानी तथा सरसफाई सुविधा अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- आगामी आ.व. मा थप एक वटा एम्बुलेन्स खरीद गरी सेवा विस्तार गरिने छ ।
- कुपोषण रहित गाउँपालिका निर्माण गर्न बालपोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- नेपाल सरकारबाट निःशुल्क प्रदान गरिने औषधीहरू सबै गाउँबासीहरूको पहुँचमा पुर्‍याइनेछ ।

- स्वास्थ्य चौकी अन्तर्गतका चलाइने गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रमलाई ज्येष्ठ नगरिकहरुको स्वास्थ्य परिक्षण नियमित गरिनेछ ।
- आर्युर्वेद स्वास्थ्य उपचार पद्धतीलाई प्रोत्साहित गर्दै घरेलु तहमा नै सामान्य प्राथमिक उपचारको लागि सक्षम गराइनेछ ।
- पालिका पूर्ण खोपयुक्त पालिका घोषणा भई सकेको छ । पूर्ण खोप सुनिश्चितताको निरन्तरताका लागि आवश्यक प्रवृद्धनात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै लगिनेछ ।
- विपन्न वर्गका गर्भवती महिलाहरुलाई पोषण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । सुत्केरी पोषण कार्यक्रमलाई अभ्र प्रभावकारी बनाई वजेटको व्यवस्था सहित कार्यान्वयन गरिने छ ।
- खरानीटार अस्पताल तथा प्रसुति सेवा केन्द्रमा वच्चा जन्माउने सुत्केरीको लागि निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराइने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- खरानीटार अस्पताललाई सुविधायुक्त अस्पतालको रुपमा विकास गर्न आवश्यक वजेट व्यवस्था गरिने छ भने नर्जा स्थित स्वास्थ्य केन्द्रलाई प्रशुती केन्द्रको रुपमा प्रयोगमा ल्याइने छ ।
- स्वास्थ्य शाखाको समन्वयमा महामारीजन्य रोग निवारणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।
- अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी अस्पताल, स्वास्थ्य संस्थासँग समन्वय गरी घुम्ती स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गरिनेछ ।
- पालिका क्षेत्रभित्र असह्य वा वेवारिस व्यक्तिको मृत्यु भएमा निजको दाह संस्कारको व्यवस्था पालिकाले नै गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- समग्र ग्रामीण क्षेत्रको स्वास्थ्यलाई ध्यानमा राखी आगलागी, भूकम्प, भूडापखाला, महामारी, चट्ट्याड, एच.आई.भी. एड्स आदिको संभावना, जोखिम र यसको न्यूनिकरण तर्फ जनचेतना वृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- सरुवा रोग नियन्त्रण गर्नको लागि गाउँस्तरीय वा विभिन्न उपभोक्ता समितिबाट आवधिक रुपमा पानी परिक्षण विधीलाई व्यवस्थित गर्दै कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- विपन्न वर्गका नागरिकहरुलाई स्वास्थ्य उपचारमा सहयोग गर्नका लागि स्थापना गरिएको औषधी उपचार कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(ख३) खानेपानी तथा सरसफाई

- “स्वच्छ र सफा पिउने पानी : स्वस्थ जिन्दगानी” लाई सफलीभूत पार्न गाउँपालिकाका सबै वस्ती र समुदायमा एक घर एक धाराको नीति अनुरूप स्वच्छ र सफा पिउने पानी उपलब्ध गराइने छ ।
- समुदायमा आधारित पुर्ण सरसफाई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- खानेपानी तथा सरफाई गुरुयोजना अनुरूप खानेपानीका योजनाहरु संचालन गरिनेछ, साथै विकास साभेदारहरुसँगको साभेदारीमा थप नयाँ खानेपानी योजनाहरु संचालन गरिनेछ ।
- खानेपानी वितरणलाई सहज र प्रभावकारी बनाउन मुहानको एकात्मक अधिकार अन्त्य गर्दै सामुहिक अधिकार स्थापित गरिनेछ, जसका लागि आवश्यक कानून बनाई मुल दर्ता गरिनेछ ।
- खानेपानीका मुहानको संरक्षणका लागि मुहान आसपासमा उपयुक्त मापदण्ड बनाइ संरक्षण कार्यलाई सुदृढ गरिनेछ ।
- खानेपानीका उपभोक्ता समितिहरुलाई गुणस्तरीय र नियमित सेवा प्रवाहप्रति जिम्मेवारी बनाउँदै वातावरण तथा सरसफाई प्रति पनि उत्तिकै उत्तरदायि बनाउने खालको नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विभिन्न उपभोक्ता समितिहरुले वितरण गरिरहेको निजी धाराको महसुलमा एकरूपता कायम गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालित क्रमागत खानेपानीका योजनाहरुलाई यथाशिघ्र सम्पन्न गरिदै लगिनेछ ।

(ख४) युवा, खेलकुद तथा मनोरञ्जन

- युवाहरुलाई लक्षित गरी खेलकुदलाई जीवनको अभिन्न अङ्गको रूपमा लिनु पर्ने सन्देशलाई साकार गर्न गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका युवाहरुलाई खेलकुदको क्षेत्रमा क्रियाशील गराउन अध्यक्ष कप खेलकुद प्रतियोगिता अन्तर्गत विविध खेलकुद कार्यक्रमहरु आयोजना गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका युवाहरुको सिर्जनशिलता विकासको लागि युवा क्लवहरुलाई क्रियाशील गराउने नीति लिइनेछ ।
- खेलकुद गतिविधि, क्षमता विकास, विस्तार तथा गाउँपालिकास्तरीय खेलकुद विकास समिति गठन गरी कार्यान्वयन गर्न पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको आर्थिक र सामाजिक विकासमा युवालाई जिम्मेवार बनाउन स्वयंसेवा कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यालयहरुमा खेल मैदान विस्तार गर्दै पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- युवाहरुलाई लक्षित गरी लोक सेवा आयोग तयारी कक्षा संचालन गरिनेछ ।

(ख६) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

- कोभिड १९ को महामारीका कारण रोजगारी गुमाएका श्रमिक, साना किसान, असहाय व्यक्ति, गरिब तथा विपन्न वर्गका परिवारलाई लक्षित गरी शिक्षा, स्वास्थ्य, सीप विकास तालिम र रोजगारी एवं आय आर्जन सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- लैङ्गिक हिंसा, मानव बेचबिखन लगायतका सबै किसिमका हिंसाहरुको अन्त्यको लागि विभिन्न सचेतनामुलक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- गाउँपालिकाभित्र देखिएका जातीय विभेद तथा छुवाछुत सम्बन्धी सामाजिक, सांस्कृतिक र आर्थिक कुरीति र अभ्यास हटाउने अभियान वडा कार्यालयहरू मार्फत शुरुवात गरिनेछ साथै बालश्रम, बालविवाह, बहुविवाह, दाइजो प्रथा, बोक्सी, छुवाछुत प्रथा, घरेलु हिंसा उन्मुलनका लागि अभियान तथा चेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- महिलाहरूको स्वास्थ्य संवेदनशीलतालाई मध्यनजर गर्दै “महिलासंग उपाध्यक्ष” कार्यक्रम मार्फत महिला प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- आयोजना कार्यान्वयनमा महिलाहरूको सहभागिता बढाउन र निर्णय प्रक्रियामा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्दै लैङ्गिक विभेदलाई कम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- दलित, जनजाति तथा आदिवासीहरूको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन आयआर्जन र सीप विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालय जान नसकेका र विचमा पढाई छोडेका बालबालिकालाई विद्यालय सम्म ल्याउने, टिकाउने र सिकाउने वातावरण मिलाइने छ ।
- बालश्रम न्यूनिकरण, बाल शोषण अन्त्य, घरेलु बालश्रमिकको पुनःस्थापना तथा जोखिममा परेका बालबालिकाहरूको पुनस्थापना गरी यस गाउँपालिका क्षेत्रलाई बालश्रम उल्मुलन क्षेत्र घोषणा गर्ने गरी नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ ।
- “जेष्ठ नागरीक संग अध्यक्ष” कार्यक्रम मार्फत जेष्ठ नागरिक कल्याण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने छ । साथै जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र निर्माण गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र पारदर्शी ढङ्गले सञ्चालन तथा अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण बैंकिङ प्रणाली मार्फत गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै पूर्ण अपाङ्गता भएको व्यक्ति, अशक्त जेष्ठ नागरिकहरूलाई सामाजिक सुरक्षाको भत्ता नागरिकको हात-हातमै पुऱ्याउने व्यवस्थाका लागि सम्बन्धित बैंकहरूसँग समन्वय गरिने छ ।
- सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट सामाजिक सचेतना बढाउदै नागरिकहरूलाई विकासमा आबद्ध गराइनेछ । टोल विकास संस्थाहरूको गठन गरि सामाजिक न्याय, उत्पादन तथा आयआर्जन विकास र वातावरणमैत्री टोल विकास बनाउने कार्यमा सहभागी गराइनेछ ।
- टोल विकास संस्थाहरूलाई योजना छनौट, उपभोक्ता समितिको निर्माण, स्थानीय स्तरमा संचालित योजनाहरूको अनुगमन समेतमा सहभागी गराइने नीति लिइनेछ ।
- लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष स्थापना गरी लैङ्गिक हिंसा न्यूनिकरणका कार्यहरू उक्त कोष मार्फत सञ्चालन गरिनेछ ।

- वडा नं. ३ स्थित बुदुने एकीकृत बस्ती र बानियाँटार बस्तीका बासिन्दालाई पायक पर्ने स्थानमा दाहसंस्कार स्थलको निर्माण गरिनेछ ।
- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण पश्चात तयार गरिएको लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्ययोजना कार्यान्वयन कार्य योजना क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।

(ख७) न्यायिक कार्य सम्बन्धी

- न्यायिक समितिलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि त्यस समितिका सदस्यहरुलाई न्यूनतम पुर्पक्ष र कार्यविधी एवं अधिकारको अनुशिक्षण तलमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विवादको निरूपण गर्दा सम्भव भए सम्म मेलमिलापलाई प्राथमिकता दिइ दुवै पक्षको सहमतीमा मिलापत्र गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- विवादको सम्बन्धमा न्यायकर्ता सदस्यहरुको कुनै पनि प्रकारको स्वार्थ रहेमा त्यस्तो व्यक्तिले विवादको कार्वाही किनारा लगाउन पाउने छैन ।
- न्यायिक समितिको व्यवस्थापनको लागि गाउँपालिकाले छुट्टै कानूनी शाखा र कानुनी सल्लाहकारको व्यवस्था गरी न्याय सम्पादन कार्यलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- न्यायिक समितिले मुद्दा तथा विवादको सुनुवाइको क्रममा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित बिज्ञ र सरोकारवालाहरुको साहयता लिईनेछ ।
- वडास्तरमा रहेका मेलमिलाप केन्द्रहरुलाई क्रियाशील बनाइनेछ, साथै मेलमेलिपकर्ताहरुको क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु संचालन गरिनेछ ।
- न्यायिक समिति तथा मेलमिलाप केन्द्रबाट भएको निर्णयको लगत व्यवस्थित र सुरक्षित रुपमा अभिलेख राख्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

(ख८) कोभिड १९ बाट श्रृर्जित संकट व्यवस्थापन सम्बन्धी

- आर्थिक रुपले अति विपन्न श्रमिक तथा मजदुरहरुलाई रोजगारी उपलब्ध गराउन श्रममूलक प्रविधिको प्रयोग गरी पूर्वाधारका योजना संचालन गरिनेछ ।
- कोभिड १९ मा खटिने स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीहरुलाई आवश्यकता अनुसारका व्यक्तिगत सुरक्षण सामग्री उपलब्ध गराइनुका साथै जोखिम भत्ताको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- कोभिड १९ रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि विकास साभेदारहरु समेतको सहकार्यमा विभिन्न जनचेतनमूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- क्वारेन्टाइन व्यवस्थापन तथा संकास्पद व्यक्तिको आरडिटी र पिसिआर जाँचलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- कोभिड १९ को महामारीको कारण फैलिएको डर त्रासबाट भयमुक्त हुन सम्पूर्ण तादीवासीलाई आह्वान गर्दै यसबाट सिर्जित कुनै किसिमको समस्याको समाधान गर्न आवश्यक श्रोत साधनको समुचित व्यवस्था गरिनेछ ।
- कोभिड १९ का कारण विद्यार्थी, गर्भवती महिला, जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति, डिप्रेसनमा रहेका व्यक्ति तथा मनोपरामर्श आवश्यक पर्ने व्यक्तिहरूलाई विकास साभेदारहरूसँगको समन्वयमा मनोपरामर्श सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।

(ग) पूर्वाधार विकास :-

(ग१) स्थानीय सडक, पुल तथा भोलुङ्गे पुल

- ग्रामिण सडकहरूको स्तरोन्नती गर्दा अनिवार्य रूपमा नाली निर्माण र आवश्यकता अनुसार वाल निर्माण गर्नु पर्ने नीतिलाई कडाईका साथ कार्यान्वयनमा ल्याइने छ साथै पहिरो जाने संभावित स्थानमा बायोइन्जिनियरिङ्ग प्रविधिबाट रोकथाम गरिनेछ ।
- सडकहरूको बर्गिकरण र स्तरीकरण गर्न “गाउँपालिका यातायात गुरुयोजना” तर्जुमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ग्रामिण सडकहरूको स्तर निर्धारण तथा मापदण्ड तयार गरी सबै सडकहरूको लगतकट्टा गर्न पहल गरिनेछ ।
- वर्षेनी गरिने पटके मर्मत गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्दै दीगो मर्मत सम्भारको नीति अबलम्बन गरिने छ, जसमा उपभोक्ता समितिहरूलाई पनि उत्तिकै जिम्मेवार बनाइनेछ ।
- पूर्वाधार विकासका निमित्त सामाजिक, आर्थिक, भौगोलिक तथा वातावरणको असरको सम्बन्धमा अध्ययन गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकनलाई अवस्था अनुसार अनिवार्य गराइनेछ ।
- भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माण गर्दा तोकिएको मापदण्ड कायम गर्न कडाईका साथ अनुगमन प्रणालीलाई सशक्त बनाइनेछ ।
- भौतिक पूर्वाधारहरू विकास तथा निर्माण गर्ने क्रममा हुने विलम्ब तथा ढिलासुस्ती र व्यवधानहरूलाई हटाउने कार्यमा पूर्वाधार विकास समिति मार्फत गरी त्यसको प्रभावकारी अनुगमन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण हुने भौतिक पूर्वाधारका योजनाहरूको प्राथमिकता निर्धारण गरी क्रमागत रूपमा निर्माण तथा विकास गरिनेछ ।
- उपभोक्ता समिति र निर्माण व्यवसायी मार्फत निर्माण गरिने भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण कार्यमा अनावश्यक ढिला सुस्ती गर्ने, गुणस्तरहीन काम गर्ने उपभोक्ता समिती र निर्माण

व्यवसायीलाई दण्डीत गरिने, कालोसुचिमा राख्ने, भविष्यमा कुनै यस्तो कार्य गर्न अयोग्य ठहराउन सक्ने, जमानत जफत गर्ने जस्ता कार्यहरू मार्फत नियमन गरिनेछ ।

- ठूला, मझौला, साना तथा गाउँपालिकास्तरीय विकासका पूर्वाधारहरूका लागि केन्द्रीय स्तरको बजेटमा र प्रदेश स्तरको बजेटमा पारी भौतिक पूर्वाधार विकास र निर्माण गर्न आवश्यक समन्वय र अग्रसरता लिइनेछ ।
- तोकिएको लागत सहभागिता र जनसहभागीतामा सहभागी नहुने उपभोक्ताहरूलाई गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाहरूमा रोक लगाइने नीति लिइनेछ ।
- यसै आर्थिक वर्षबाट गाउँपालिका रिङ्गरोडको सम्भाव्यता अध्ययन गरी विस्तृत योजना प्रतिवेदन तयारीको लागि बजेट विनियोजन गरिने छ ।

(गर) सिंचाई

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेको सिंचाई कुलोहरूको मर्मत संभार गरी बाह्रै महिना सिंचाई सुविधा पुऱ्याउने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाका कृषि योग्य भूमीमा सिञ्चाइको लागि श्रोतको खोजी गर्दै नहर, कूलोबाट सिञ्चाई हुन नसक्ने स्थानमा लिफ्ट सिञ्चाइ, पलाष्टिक पोखरी जस्ता कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिई क्रमिक रूपमा सिञ्चाई सुविधा पुऱ्याइनेछ ।
- सम्भावित नयाँ सिंचाई आयोजनाहरू निर्माण गरी थप जग्गामा सिंचाई सुविधा पुऱ्याई कृषि उत्पादनमा बृद्धि गर्दै जाने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रको विकासको लागि कृषि योग्य जमिनमा उपलब्धताका आधारमा सिंचाईको व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।

(गर) भवन तथा शहरी विकास

- आगामी आ.व. मा वडा नं. २ र ६ मा वडा कार्यालय भवन निर्माण गरिनेछ ।
- निर्माणाधिन गाउँपालिकाको भवन आगामी आ.व. मा सम्पन्न गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा नयाँ घर निर्माण गर्दा नक्सापास सहित भवन निर्माण संहिता मापदण्ड २०७२ लाई पूर्ण रूपमा पालना गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- गाउँपालिका घोषणा हुनु अघि बनेका घरहरूलाई समेत गाउँपालिकाले निर्धारण गरेको मापदण्डमा नक्सापास र नियमित गर्न नयाँ घर निर्माणमा लाग्ने सरह शुल्क लिएर मात्र नियमित गरिनेछ । साथै अब उप्रान्त गाउँपालिकाभित्र बन्ने घरमा कम्तीमा १ रुख र १ सेफ्टी ट्यांकी अनिवार्य गरिनेछ ।
- असुरक्षित स्थानमा बसोबास गरिरहेका बासिन्दालाई राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण लगायत अन्य सम्बद्ध संघ संस्थाहरूसंग समन्वय गरी सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्न पहल गरिने छ ।

- भवन निर्माण सम्पन्नताको प्रमाणपत्र दिदाँ सार्वजनिक स्थलमा रहेको निर्माण सामाग्रीहरु हटाएपछि मात्र प्रमाणपत्र उपलब्ध गराइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण वा विकास गरिने भौतिक पूर्वाधारहरु महिला मैत्री, नागरिक मैत्री, अपाङ्गमैत्री तथा वातावरण मैत्री र बालमैत्री बनाइनेछ ।
- गाउँपालिका र पुननिर्माण प्राधिकरणबीच भएको सम्झौता बमोजिम घर निर्माणको अनुदान प्राप्त गरेर पनि निर्माण सम्पन्न गर्न नसकेका कमजोर लाभग्राहीहरुको विकास साभेदारहरुसँगको सहकार्यमा घर निर्माण सम्पन्न गर्न पहल गरिनेछ ।
- वडा नं ३ स्थित विद्यालयको नाममा रहेको जग्गामा संरचना बनाई बसोबास गरिरहेका सम्बन्धित भोगकर्तालाई जग्गाधनी प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउने तर्फ आवश्यक पहल गरिनेछ ।

(ग४) उर्जा

- गाउँबासीलाई सौर्य उर्जा उत्पादनलाई प्रोत्सान गरी उज्यालो गाउँपालिका अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रका सार्वजनिक चोक तथा धार्मिक स्थलहरुमा सौर्य बत्ति जडान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बैकल्पिक उर्जाको रुपमा सुधारिएको चुल्हो तथा बायोग्यासको प्रवर्द्धन गरी धुवाँरहीत भान्छाघर अभियान चलाइनेछ ।

(ग५) सञ्चार

- गाउँपालिकाका सबै वडाहरुलाई प्रविधिमैत्री बनाउन वडा कार्यालयहरुमा आवश्यक सूचना प्रविधि पुर्वाधार तथा सो सम्बन्धी दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापनमा जोड दिईने छ ।
- नेपाल टेलिकम तथा अन्य सेवा प्रदायक संस्थाहरुसंग समन्वय तथा सहकार्य गरी गुणस्तरीय र भरपर्दो मोबाइल तथा इन्टरनेट सेवाको सुनश्चितता गरिनेछ ।

(घ) वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन :-

(घ१) वन तथा भू - संरक्षण

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सबै सामुदायिक बनको संरक्षण गर्न सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिलाई क्रियाशिल बनाईनेछ । साथै सामुदायिक वन क्षेत्रमा पनि वैज्ञानिक वन विकास सम्बन्धी नीति लागू गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ
- वन उपभोक्ता समूहहरुलाई बहुमूल्य जडीबुटीको पहिचान, उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरण सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम उपलब्ध गराई जडीबुटी खेतीलगायत अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावारको उत्पादन प्रवर्द्धनमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- भिरालो भुवनोटका कारण हुनसक्ने बाढि पहिरो, भुक्षय जस्ता प्रकृतिक प्रकोपको जोखिम लाई न्युन गर्न दिगो भु-संरक्षण नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- डढेलो लगायत वन विनासप्रति नागरिकलाई सचेत गराई वन संरक्षणमा सबैलाई सहभागिता गराइनेछ ।
- सामुदायिक वन व्यवस्थापन नीतिलाई सहयोग पुग्ने खालका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गरी सामुदायिक वन उपभोक्त समूहहरुको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ ।
- पहिरो गएको स्थान तथा पहिरोको जोखिम रहेको स्थानमा आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरी क्षति न्यूनिकरण गर्ने उपाय अवलम्बन गरिनेछ ।
- वातावरणीय परीक्षण मूल्यांकन र त्यसका सिफारिशलाई अनिवार्य कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- खोला खोल्साको किनारलगायत जोखिम क्षेत्रमा बाँस, निगालो खेती तथा बायोइन्जिनियरिड तथा किफायती एवम् प्रभावकारी उपायमामा जोड दिइनेछ ।
- सडक क्षेत्र, सार्वजनिक स्थल, नदी किनार, वनक्षेत्र लगायत निजी क्षेत्रमा समेत वृक्षारोपण गरि हरियाली प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
- स्थानीयस्तरमा नर्सरी व्यवस्थापन गरी वृक्षारोपण कार्यक्रम विस्तार गरी नाडुगाडाँडाहरुमा हरियाली र समग्रमा वन क्षेत्रको गुणात्मक वृद्धि गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भएर वहाव हुने तादी, दोर्खु, घटे खोला र अन्य खहरे खोला खोल्सीमा सघन रुपमा नदि नियन्त्रण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

(घ२) वातावरण संरक्षण र जलवायु परिवर्तन

- “सफा र सुन्दर तादी : स्वच्छ र हरियाली” भन्ने नारासहित वातावरण संरक्षणका विविध कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
- जनचेतना अभिवृद्धि गरी प्लाष्टिक र प्लाष्टिकजन्य पदार्थ जथाभावी फाल्ने प्रवृत्तिलाई नियन्त्रण गर्न नीतिगत तथा व्यवहारिक उपायहरु अवलम्बन गरिनेछ ।
- वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरुलाई परिचालन गरी समुदाय र टोल सरसफाइका काम नियमित रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- तादी गाउँपालिकाका हरेक योजना तथा कार्यक्रमहरुमा वातावरण तथा पर्यावरण र जलवायुमैत्री पूर्वाधार विकासमा जोडदिइनेछ ।
- जलवायु परिवर्तनको प्रभावबाट पर्ने असरहरुबाट बच्ने उपायका सम्बन्धमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ ।
- कलकारखाना, उद्योग व्यवस्था संचालन गर्नु अघि पूर्व प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन अनिवार्य रुपमा गरेर मात्र संचालन गर्नुपर्ने नीति लिइने छ ।

- “प्रदुषण गर्नेले तिर्नु पर्छ” भन्ने सिद्धान्त अनुरूप जवाफदेहि बनाई करको दायरामा ल्याइनेछ ।

(घ३) फोहरमैला तथा ढल व्यवस्थापन

- वातावरण स्वच्छताका लागि सामुदायिक वन, वनजन्य सम्पदा र जैविक विविधताको संरक्षण र प्रवर्धन गर्ने नीति लिइनेछ । सार्वजनिकस्थल, पानी पँधेरा, सडक किनारा, नदी क्षेत्र तथा वनजंगल क्षेत्रमा फोहर फाल्न निषेध गरिएको छ । जथाभावी फोहरमैला गरेमा कानून वमोजिम कारवाही गरिनेछ ।
- विशेष गरी बजार क्षेत्रका घरबाट उत्सर्जन हुने फोहोरलाई गल्ने र नगल्ने गरी दुई भागमा विभाजन गरी फोहोरलाई घरबाट नै दुई भागमा विभाजन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- साभेदार संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा प्लाष्टिकजन्य वस्तु वातावरणीय दृष्टिकोणमा हानिकारक हुन भन्ने कुराको चेतना अभिवृद्धि गराउदै यसको विकल्पको खोजी गरी प्रयोग गर्न प्रोत्साहित गरिने छ ।
- बजार क्षेत्रको फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि स्थानीय क्लबहरुलाई परिचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक स्थलमा सार्वजनिक शौचालयहरु निर्माण गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उत्पादन हुने फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई प्राथमिता दिई व्यवस्थापन गरिनेछ । यसको लागि चालु आर्थिक वर्ष भित्र फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थलको खोजि र सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि घर नक्सा पास गर्दा अनिवार्य रूपमा शौचालय र सेफ्टी ट्यांकको निर्माण गर्नुपर्ने व्यवस्था लागू गरिनेछ ।

(घ४) विपद व्यवस्थापन

- विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोभिड १९ कोरोना भाईरस रोगको जोखिम न्यूनिकरणका लागि आवश्यक सतर्कता अपनाईने छ, साथै गाउँबासीमा रहेको त्रास/भयबाट मुक्त गर्न हरसम्भव प्रयत्न गरिनेछ । विपदको पहिचान गर्न र त्यसको क्षतिको न्यूनिकरण गर्नको लागि क्षेत्रगत रणनीति अवलम्बन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- विपद व्यवस्थापनलाई स्थानीय सरकारको मुख्य जिम्मेवारीको रूपमा लिई स्थापना गरिएको विपद व्यवस्थापन कोषलाई निरन्तरता दिँदै कोषको रकम बृद्धि गरी प्रभावकारी काम गर्न विपद व्यवस्थापनका क्षेत्रमा काम गर्ने विकास साभेदार संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- वस्तीस्तरमा विपद व्यवस्थापन समिति तथा कार्यदलहरू गठन गरिनेछ, साथै संभावित विपद जोखिम न्यूनिकरणका लागि गाउँपालिकाका सबै वडमा प्राकृति प्रकोप जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- गाउँपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको प्रतिनिधिलाई गाउँ, वडा तथा वस्तीस्तरीय कार्यक्रमहरूमा अनिवार्य रूपमा सहभागी गराई विपद् व्यवस्थापनलाई मूल प्रवाहीकरण गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।
- विपद्बाट हुनसक्ने क्षतिको तत्काल उदार, राहात र पूनर्स्थापनाका लागि आवश्यक जनशक्ति, सामग्री र श्रोतको पहिचान गरिनेछ ।
- विकास साभेदार निकायहरूसँगको सहकार्यमा विपद् न्यूनिकरण तथा विपद् व्यवस्थापन कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(घ५) प्राकृतिक श्रोतहरूको संरक्षण र व्यवस्थापन

- गाउँपालिकाको भूगोल नक्सा (Physical map) प्रकाशन गरी संभाव्य प्राकृतिक श्रोत र साधन, खानी तथा खनिज, जंगल, वन्यजन्तुको औपचारिक नक्सांकन गरिनेछ । साथै स्थानीय कच्चा पदार्थहरूको पर्याप्तताको आधारमा उद्योगको विस्तार र व्यवस्थापन गर्दै युवा रोजगारी प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- वन जंगल, वन्यजन्तु, ढुंगा, बालुवा, नदी, खोला, खानी आदि प्राकृतिक श्रोतहरूको पहिचान गरिनेछ ।
- पानीको श्रोत, मुहान, पोखरी, तलाउ, ऐतिहासिक, संस्कृतिक तथा धार्मिक सम्पदा एवं जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- वन पैदावार, ढुंगा, बालुवाको चोरी निकासीलाई नियन्त्रण गरी करको दायरामा ल्याइनेछ ।
- सिमसारको उचित संरक्षण, व्यवस्थापन र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

(ङ) संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

(ङ१) संगठन तथा क्षमता विकास र सामान्य सेवा

- “स्थानीय सरकार : जनताको नजिकको सरकार” लाई यथार्थतामा रूपान्तरण गर्न गाउँपालिका बाट प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, छरितो तथा नागरिक मैत्री बनाईनेछ ।
- गाउँपालिकाको प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पेशागत, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, जनउत्तरदायी र सहभागितामूलक बनाउँदै लगिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका कर्मचारीको कार्य सम्पादन मुल्याङ्कन गर्ने परीपाटीको विकास गरी पूर्ण जिम्मेवार बहन गर्ने कर्मचारीको उचित मूल्याङ्क गरी पुरस्कृत र नगर्ने कर्मचारीलाई कारवाही गर्ने परिपाटीको विकास गरिनेछ ।
- कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक तालिम तथा भ्रमणको ब्यवस्था गरिनेछ ।

- अध्यक्ष र प्र.प्र.अ. का विच तथा प्र.प्र. अ. र शाखा प्रमुखहरुका विच कार्य सम्पादन संभौता तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- भ्रष्टाचार, अनियमिता तथा ढिलासुस्ती प्रति शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरी संविधान प्रदत्त सूचनाको हक सम्बन्धी कानूनको पूर्ण सम्मान र पालना गर्दै सार्वजनिक पहुँचको अवधारणामा प्रशासन सञ्चालन गरिनेछ ।
- पदाधिकारी तथा कर्मचारीको आचार संहिता तयार गरी लागू गरिनेछ ।
- विकास कार्यमा समुदायको सहभागिता बृद्धि गर्न, वडास्तरका आयोजना संचालन गर्न र संचालित आयोजना संचालन प्रक्रिया तथा गुणस्तरमा समुदायको निगरानी बढाउन वडा भित्रका प्रत्येक टोलमा टोल सुधार समिति गठन गरी परिचालन गरिनेछ ।
- आफ्नो स्वामित्वमा रहेको, अन्य सरकारी र सार्वजनिक सम्पत्ती (जग्गा, भवन तथा अन्य भौतिक संरचना) को अभिलेख तयार गरी संरक्षण र सार्वजनिक हित तथा आयस्रोत लागि व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- स्थानीय सरकारको क्षमता विकास लेखाजोखा पश्चात तयार गरिएको कार्य योजना पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(ड२) श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन

- कर तथा गैर कर राजस्व सम्बन्धी ऐन, नियम तथा कार्यविधिबारे जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र करदारताको क्षमता विकास गरिनेछ ।
- स्थानीय आन्तरिक राजस्व परिचालनको संभाव्यता अध्ययन, विश्लेषण, तथा नियमित छलफल गरिनेछ साथै करका दरहरुलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।
- करको दायरामा नआएका क्षेत्रहरुलाई करको दायरामा ल्याइनेछ । यसको लागि आगामी आर्थिक वर्षमा नै आन्तरीक राजश्व अभिवृद्धि सुभावा तथा कार्यदल बनाई कार्य गरिनेछ ।
- आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/८० देखि सम्पत्ती करलाई व्यवस्थित गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । यसको लागि एक कार्यदल गठन गरि कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
- घर बाहल करलाई आन्तरिक श्रोतको अभिन्न अंगको रुपमा विकसित गरि बजारक्षेत्र भित्रको व्यवसायिक प्रयोजनको लागि घर भाडामा लगाइएको घरको कोठाको न्यूनतम घरभाडा कायम गरि तोकिएको दरमा बहाल कर लिइनेछ ।
- पालिकामा आवधिक रुपमा सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- गाउँवासीको आर्थिक अवस्था सुदृढ गर्न कृषि सम्बन्धी साप्ताहिक हाट बजारको व्यवस्था गरी कृषि उपज विक्रि वितरण गर्ने प्रवन्ध मिलाईने छ । सो बजारमा विक्री हुने सबै प्रकारका कृषि उत्पादनलाई राजश्व सहूलियत प्रदान गरिनेछ ।

(ड३) शान्ति सुरक्षा

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको सुरक्षा व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाउन ईलाका प्रहरी कार्यालय संग समन्वयगरी सुरक्षा गस्ति बढाइनेछ साथै गाउँपालिकाका प्रत्येक वडामा अस्थायी प्रहरी पोष्ट स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भवन तयार भई सुचारु भए पश्चात निश्चित संख्यामा नगर प्रहरीको पदपूर्ति गरी संरचनाको सुरक्षा व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्रको सार्वजनिक आवगमन सुव्यवस्थित गर्न र विभिन्न चाडपर्व, मेला, महोत्सव, प्रदर्शनी इत्यादिको व्यवस्थापन सुरक्षा निकायसँगको समन्वय गरिनेछ ।
- सबै प्रकारका लागू औषध तथा दुर्व्यासनी र मादक पदार्थ सेवनलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- शैक्षिक संघसंस्था तथा ऐतिहासिक, धार्मिक स्थलहरुको १०० मिटर आसपासमा मादक पदार्थ तथा सूर्तिजन्य पदार्थहरुको बिक्री वितरण र सेवनमा पूर्णतः रोक लगाइनेछ ।
- १८ वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकालाई धुम्रपान र मध्यपान सेवन गर्न तथा बिक्री वितरणमा पूर्णतया निषेध गरिनेछ र बालबालिकाहरुलाई खैनी सूर्ती मदिरा बिक्री वितरण गर्ने व्यापारिहरुलाई दण्डित गरिनेछ ।
- महिला हिंसाको मुख्य कारण मदिरा सेवन भएको तथ्यलाई मध्यनजर गर्दै धार्मिक परम्पराका लागि बाहेक घरेलु मदिरा उत्पादन तथा बिक्री वितरणमा पूर्णतया रोक लगाइने छ ।

(ड४) सूचना प्रविधि

- सूचना र प्रविधिको माध्यबाट गाउँपालिकामा सेवाग्राहीको गुनासो लिने र सम्बोधन गर्ने परिपाटीलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट सार्वजनिक गरिनु पर्ने आवश्यक सूचना तथा जानकारी नियमित रुपमा कार्यालयको वेभ साइटमा उपलब्ध गराइनेछ ।
- बैठकको कार्यसूची सहित सभाको बैठकका लागि ७ दिन र कार्यपालिकाको बैठकका लागि ३ दिन अगावै सदस्यहरुलाई जानकारी गराइनेछ ।
- सूचनाको हक सम्बन्धी कानून बमोजिम सेवाग्राहीले मागेका विवरणहरु समयमै उपलब्ध गराइनेछ ।
- गाउँपालिकामा एकजना सूचना अधिकारी र प्रत्येक वडामा सम्बन्धित वडा अध्यक्ष मार्फत गाउँपालिकावासीहरुलाई सूचना अधिकारीको हैसियतमा सूचना प्रदान गर्ने कार्य गरिनेछ ।
- विकास निर्माण कार्यमा स्वच्छ प्रतिस्पर्धा गराउन ई विडिड प्रक्रियालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- गाउँपालिकाले सम्पादन गर्ने गतिविधिहरूको आवधिक रूपमा विभिन्न संचार माध्यम मार्फत प्रकाशन तथा प्रसारण गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सूचना अधिकारी मार्फत मात्र सूचना उपलब्ध गराइने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(ड५) पञ्जिकरण

- व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणालीलाई कम्प्युटरकृत प्रणालीमा आवद्ध गरी बैज्ञानिक अभिलेख पद्धतीलाई निरन्तरता दिँदै वडा कार्यालयबाटै यस्तो सुविधा उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न बैङ्किङ प्रणालीमा आवद्ध गरिएकोमा यस प्रक्रियालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(ड६) स्थानीय तथ्याङ्क संकलन र अभिलेख व्यवस्थापन

- स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापनका लागि नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, बनाई त्यसलाई कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ ।
- स्वीकृत नीति, ऐन, नियम, कार्यविधिको प्रवोधीकरण, प्रकाशन, प्रसारण र वितरण गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको पार्श्वचित्रलाई अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।
- आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेको जनसंख्या भाषा , संस्कृती , प्राकृतिक श्रोत, भौतिक पुर्वाधार, सम्पत्ती, रोजगार, संचार र सुकुम्बासी जस्ता अत्यावश्यक तथ्याङ्कहरूलाई संकलन तथा अध्यावधिक गरी अभिलेखिकरण गरिनेछ ।
- जन्म, मृत्यु, बसाइसराई, विवाह सम्बन्ध विच्छेद लगायत व्यक्तिगत घटना तथा विवरणहरूको अनिवार्य रूपमा दर्ता गरी अभिलेखिकरण गर्नुका साथै त्यस्ता तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण गरी योजना तर्जुमा र कार्यक्रम निर्माणमा उपयोग गरिनेछ ।

(ड७) सुशासन प्रवर्द्धन

- स्थानीय सरकारको अधिकार क्षेत्रका विषयमा ऐन, नीति, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड निर्माण, प्रकाशन र प्रवोधीकरण गरी परिपालनामा अभिवृद्धि बृद्धि गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाका काम कारवाहीलाई पारदर्शी बनाईने छ । डिजिटल नागरिक वडापत्रको निर्माण तथा गुनासो सुन्ने संयन्त्रलाई सुधार गर्दै नागरिकलाई सुशासनको अनुभूति दिलाउने गरी कार्य संचालन गराईने छ ।
- गाउँपालिकाबाट प्रदान हुने सेवालार्थ पारदर्शी जवाफदेही, नियमित, मितव्ययी बनाईनेछ । यसका लागि जवाफदेहीता विभिन्न औजारहरू सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण,

सामाजिक परिक्षण, खर्च सार्वजनिकीकरण, गुनासो व्यवस्थापन, लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा र विश्लेषण जस्ता विधि अपनाईनेछ ।

- गाउँपालिका तथा वडाहरुबाट प्रवाह भएका सेवाहरुमा सम्पादन हुन नसकेका कार्यहरुको सेवाग्राहीबाट पृष्ठपोषण लिने व्यवस्था मिलाई त्यसको सुनुवाईको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- प्रत्येक योजना तथा कार्यक्रममा उपभोक्ताहरुको छुट्टै अनुगमन समिति, प्रत्येक वडामा वडा समिति र गाउँपालिकामा गाउँपालिका उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा गठित अनुगमन समिति गरी तीन तहको अनुगमन संयन्त्रबाट सबै योजना तथा कार्यक्रमहरुको अनुगमनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिका सबै वडा कार्यालयमा सेवाग्राहीले सहज र सरलरूपमा नागरिक बडापत्र देख्ने गरी नागरिक बडापत्र टाँस गरिनेछ । नागरिक बडापत्रका बारेमा सेवाग्राहीलाई सचेत गरिदै लगिनेछ ।
- सुशासन प्रवर्धनको लागि क्षेत्रगत रूपमा सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको क्षेत्रगत सूचना उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सेवाग्राहीमैत्री सुशासनको लागि शोधपुछ, कक्ष, सहायता कक्ष तोकिएको सेवालाई प्रवाहकारी बनाइनेछ, साथै नियमित रूपमा गुनासो पेटिका खोली प्राप्त गुनासालाई सम्बोधन गरिनेछ ।
- उत्कृष्ट कार्य गर्ने उपभोक्ता समिति तथा निर्माण व्यवसायीलाई उचित पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ड) समन्वय र सहकार्य

- संघीय तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वय र सहकार्यमा ठूला पूर्वाधारका आयोजनाहरु संचालनका लागि पहल गरिनेछ ।
- यस्तै, अन्तर स्थानीय तहबीचको समन्वय र सहकार्यमा गर्न सकिने साभ्ना हीतका आयोजना संचालन गर्न छिमेकी स्थानीय तहहरु समेतको संलग्नतामा सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा कार्यक्रम स्वीकृत गराएका विकास साभ्नेदारहरुसँग आवश्यक सहकार्य र साभ्नेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ भने, गाउँपालिकामा समन्वय नगरी यसक्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालनको लागि रोक लगाइनेछ ।
- विभिन्न खानेपानी आयोजना निर्माण, विद्यालय भवन निर्माण, निजी आवास पुर्ननिर्माण, स्वास्थ्य चौकी र शैक्षिक संस्थाहरुमा रहेका क्वारेन्टाइनहरुमा खानेपानी तथा स्वच्छता (WASH) सम्बन्धी सुविधाहरु प्रवर्द्धन, निजी क्षेत्र प्रवर्द्धन सम्बन्धी क्षमता विकासका विभिन्न गतिविधि, ऐन कानूनहरुको मस्यौदा, विभिन्न कार्ययोजना तयारी, अध्ययन र अनुसन्धानका कार्यहरु पूर्णमा कार्यक्रमसँगको सहकार्यमा गरिनेछ ।

- यसै गरी लक्षित वर्गका लागि आय आर्जन तथा जीविकोपार्जनसँग सम्बन्धित विभिन्न तालिम तथा सो का लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माणका कार्यहरु एवं सामाजिक समावेशीकरणका कार्यहरु सञ्चालन गर्दा पूर्णमा लगायत अन्य विकास साभेदार संस्थासँगको समन्वय र सहकार्यमा गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको समग्र विकासका लागि सामाजिक संघ संस्थाहरूसँगको सहकार्यलाई समेत जोड दिइनेछ ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालनको मूल आधार स्थानीय आय भएकाले गाउँबासी, उद्योग वाणिज्य संघ, स्थानीय विद्यालय तथा क्याम्पसहरूसँग सहकार्य गरी कर सचेतना तथा अभिवृद्धि कार्यक्रम मार्फत कर अभियानलाई अघि बढाइनेछ ।

सम्मनित सभाका सदस्य ज्यूहरु :-

प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गर्ने क्रममा आफ्ना अमुल्य सुभावरु प्रदान गरी सहयोग गर्नुहुने उपाध्यक्षज्यू, गाउँ कार्यपालिकाका सदस्यज्यूहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, योजना सल्लाहाकारज्यू, स्थानीयवासी दिदी बहिनी तथा दाजुभाइहरु, विभिन्न राजनैतिक दलका मित्रहरु एवं नीति तथा कार्यक्रमको यो मस्यौदा तर्जुमा प्रक्रियामा निरन्तर कार्य गर्ने कर्मचारी मित्रहरुलाई हृदय देखिनै धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

नारायण प्रसाद पाण्डे

अध्यक्ष